

3. Ілляшенко С.М. Товарна інноваційна політика: підручник / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 281 с.

4. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: навч. посіб. / С.М. Ілляшенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 278 с.

5. Колесніков А.П. Дослідження ефективності результатів інноваційної діяльності вітчизняних підприємств / Колесніков А.П., Пе-

трик С.І. // Інноваційна економіка: Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – Тернопіль, 2010. – №4. – С. 75–79.

6. Польова Н.М. Потенціал інноваційної діяльності машинобудівних підприємств: критерії та методичні підходи / Н. М. Польова // Інвестиції: практика та досвід. – 2009, квітень (№7). – С. 28–30.

7. Яненко І.Г. Організаційні інновації в економічній системі: сутність та передумови упровадження // Проблеми науки. – 2008. – №8. – С. 25–31.

УДК 001.003.2;001.336

Т.К. КВАША,
провідний науковий співробітник, НДІ,
О.Ф. ПАЛАДЧЕНКО,
завідувач відділу, УкрІНТЕІ

Бюджетне фінансування та реалізація у 2012 році середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності за стратегічним пріоритетом «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу»

Проведено моніторинги бюджетного фінансування та реалізації в 2012 році середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного та галузевого рівнів в Україні за стратегічним пріоритетом «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу» та наведено результати їх аналізу. Зазначені моніторинги в Україні проведено вперше.

Ключові слова: інноваційна діяльність, бюджетне фінансування, середньострокові пріоритетні напрями, загальнодержавний рівень, галузевий рівень, розвиток агропромислового комплексу.

Проведены мониторинги бюджетного финансирования и реализации в 2012 году среднесрочных приоритетных направлений инновационной деятельности общегосударственного и отраслевого уровней в Украине стратегического приоритета «Технологическое обновление и развитие агропромышленного комплекса» и приведены результаты их анализа. Указанные мониторинги в Украине проведены впервые.

Ключевые слова: инновационная деятельность, бюджетное финансирование, среднесрочные приоритетные направления, общегосударственный уровень, отраслевой уровень, развитие агропромышленного комплекса.

There are the results of monitoring of the financing and implementation in 2012 for mid-term priorities innovation's of national and sectoral areas of strategic priority for Ukraine «Technological modernization and development of

the agro-industrial complex». These monitoring conducted in Ukraine for the first time.

Keywords: innovation, government funding, strategic priority, medium priority areas, national level, sectoral level, the development of agriculture.

Постановка проблеми. Як свідчить світовий та вітчизняний досвід, для ефективного розвитку аграрного сектору важливим та необхідним є його технологічне оновлення. Фінансування середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності за стратегічним пріоритетом «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу» розпорядниками бюджетних коштів є одним із важливих завдань.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питання інноваційної діяльності аграрного сектору, її ресурсного забезпечення досліджували експерти ОЕСР, ЄС, зарубіжні та вітчизняні вчені, зокрема, М.І. Кісіль, О.В. Крисальний, М.Ф. Кропивко, О.А. Лапко, М.І. Лобанов, П.М. Музика, П.Т. Саблук, М.А. Садиков, С.В. Шолудченко, Г.І. Андреев, С.Д. Ільєнкова, Г.А. Романенко, Л.М. Хогберг, Р.А. Фатхутдінов. Водночас питання бюджетного фінансування середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного та галузевого рівнів за стратегічним пріоритетом «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу» досліджено вперше.

Метою статті є аналіз результатів проведеного УкрІНТЕІ моніторингу фінансування та реалізації головними розпо-

рядниками середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного та галузевого рівнів за стратегічним пріоритетом «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу».

Виклад основного матеріалу. Аграрний сектор України є системоутворювальним у національній економіці, формує засади збереження суверенності держави – продовольчу та у визначених межах економічну, екологічну та енергетичну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки. Водночас у цьому секторі є проблеми, серед яких:

- низькі темпи техніко-технологічного оновлення виробництва;

- наявність ризиків збільшення виробничих витрат внаслідок зростання рівня зношеності техніки, переважання використання застарілих технологій, збільшення вартості невідновлюваних природних ресурсів у структурі собівартості виробництва вітчизняної сільськогосподарської продукції [1].

Для вирішення зазначених проблем Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» визначено напрям «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу» серед семи стратегічних пріоритетів інноваційної діяльності. Метою зазначеного закону є забезпечення інноваційної моделі розвитку економіки, зокрема агропромислового комплексу, шляхом концентрації ресурсів держави на пріоритетних напрямках науково-технічного оновлення виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках [2]. У рамках реалізації зазначеного закону постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2012 №294 за стратегічним пріоритетом «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу» затверджено вісім середньострокових пріоритетних напрямів загальнодержавного рівня [3]:

- 1 «Розроблення та впровадження технологій адаптивного ґрунтоохоронного землеробства».

- 2 «Розроблення та впровадження технологій виробництва, збереження і переробки високоякісної рослинницької продукції».

- 3 «Розроблення та впровадження технологій виробництва діагностикумів захворювань рослин».

- 4 «Розроблення та впровадження технологій виробництва діагностикумів захворювань тварин і засобів їх захисту».

- 5 «Технологічне оновлення виробництва продукції скотарства та свинарства».

- 6 «Розроблення та впровадження технологій створення високопродуктивних альтернативних джерел для отримання пального».

- 7 «Розроблення та впровадження новітніх біотехнологій у рослинництві, тваринництві та ветеринарії».

- 8 «Розроблення та впровадження технологій виробництва продуктів дитячого та дієтичного харчування».

Згідно з цією постановою запроваджено проведення моніторингу реалізації зазначених середньострокових пріори-

тетних напрямів головними розпорядниками бюджетних коштів, який УкрІНТЕІ у 2012 році здійснено вперше.

Результати проведеного моніторингу свідчать, що стратегічний пріоритетний напрям «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу» отримав найбільшу частку бюджетних коштів – 93 129,72 тис. грн., або 60,8% загального обсягу фінансування середньострокових напрямів загальнодержавного рівня інноваційної діяльності. У 2012 році фінансування здійснювалося за всіма середньостроковими пріоритетними напрямками, водночас більшу частину коштів (76,8%) спрямовано за двома напрямками: «Розроблення та впровадження технологій адаптивного ґрунтоохоронного землеробства» – 18,3% (17 032,46 тис. грн.); «Розроблення та впровадження технологій виробництва, збереження і переробки високоякісної рослинницької продукції» – 58,5% (54 517,51 тис. грн.).

Найменші обсяги коштів (365,16 тис. грн., або 0,4%) профінансовано за напрямом «Розроблення та впровадження технологій виробництва діагностикумів захворювань рослин».

Фінансування середньострокових пріоритетних напрямів здійснено лише за рахунок спеціального фонду державного бюджету (що можна трактувати як реалізацію інноваційного потенціалу) одним розпорядником коштів – НААН, і майже всі кошти виділено на 2 вищезазначені середньострокові пріоритети.

За напрямками інноваційної діяльності кошти виділено за всіма середньостроковими пріоритетами на маркетинг, рекламу та переважна їх частина (85 851,87 тис. грн., або 90,0%) на «інше».

Також постановою Кабінету Міністрів України від 17.05.2012 №397 «Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня на 2012–2016 роки» [4] за стратегічним пріоритетом «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу» за 6 групами затверджено 20 галузевих пріоритетів. Ці шість груп співпадають з шістьма з восьми середньостроковими пріоритетами загальнодержавного рівня. Два середньострокових пріоритети загальнодержавного рівня не розподілено на галузеві пріоритети.

На виконання зазначеної постанови УкрІНТЕІ у 2012 році вперше проведено моніторинг реалізації цих середньострокових галузевих напрямів головними розпорядниками бюджетних коштів.

Як свідчать результати проведеного моніторингу, в 2012 році профінансовано 15 (75,0%) з 20 затверджених галузевих пріоритетів за всіма групами, що є найбільш високим кількісним показником серед середньострокових галузевих пріоритетів інших стратегічних пріоритетів. Водночас слід зазначити, що бюджетне фінансування галузевих пріоритетних напрямів за стратегічним пріоритетом «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу» становило лише 70 859,42 тис. грн. (2,3% від загального фінансування галузевих пріоритетів) (рис. 1).

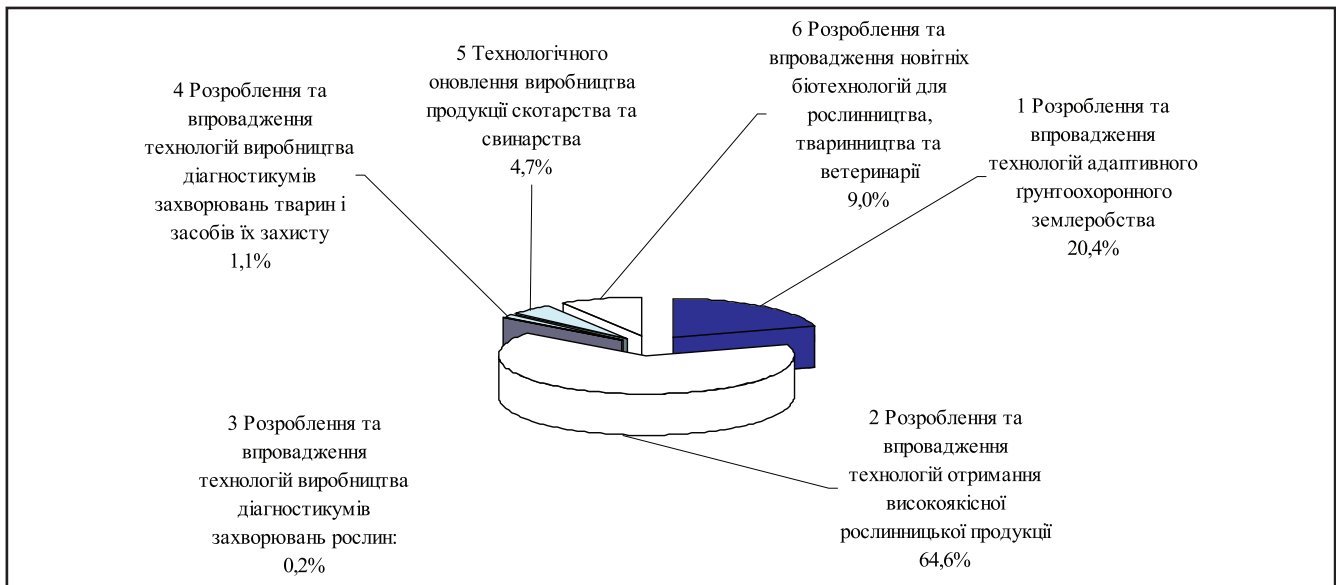

Рисунок 1. Розподіл фінансування галузевих пріоритетів за групами стратегічного пріоритету «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу» в 2012 році

Усі видатки здійснено із спеціального фонду державного бюджету.

Основна частина коштів (60 203,53 тис. грн., або 85,0%) спрямована за двома групами галузевих пріоритетів:

1. «Розроблення та впровадження технологій адаптивного ґрунтоохоронного землеробства» [14 442,94 тис. грн., або 20,4%), з яких переважна частина (10 129,28 тис. грн.) – за галузевим пріоритетом 1.2 «Науково обґрунтована система ведення землеробства, адаптована до ґрунтово-кліматичних умов господарств різних форм власності»; найменша частина (1170,44 тис. грн.) – за галузевим пріоритетом 1.1 «Технологічне оновлення ґрунтової діагностики стану ґрунтів» (рис. 2);

2. «Розроблення та впровадження технологій отримання високоякісної рослинницької продукції» [45 810,59 тис. грн., або 64,6%), найбільша частка з яких (33 156,61 тис. грн.) – за галу-

зевим пріоритетом 2.3 «Технологія виробництва насіння пшениці озимої м'якої у Правобережному лісостепу України»; найменша (2932,36 тис. грн.) – за галузевим пріоритетом 2.2 «Високоєфективна технологія виробництва цукрових буряків» (рис. 3).

Незначні обсяги коштів (901,51 тис. грн., або 1,3%) виділено на дві групи галузевих пріоритетів:

3. «Розроблення та впровадження технологій виробництва діагностиків захворювань рослин» [149,72 тис. грн., або 0,2%) – за єдиним затвердженим галузевим пріоритетом 3.1 «Методи прогнозу фітосанітарного стану агроценозів на базі використання сучасних інформаційних технологій – геоінформаційних систем для визначення доцільності застосування засобів захисту рослин».

4. «Розроблення та впровадження технологій виробництва діагностиків захворювань тварин і засобів їх захисту» [751,79

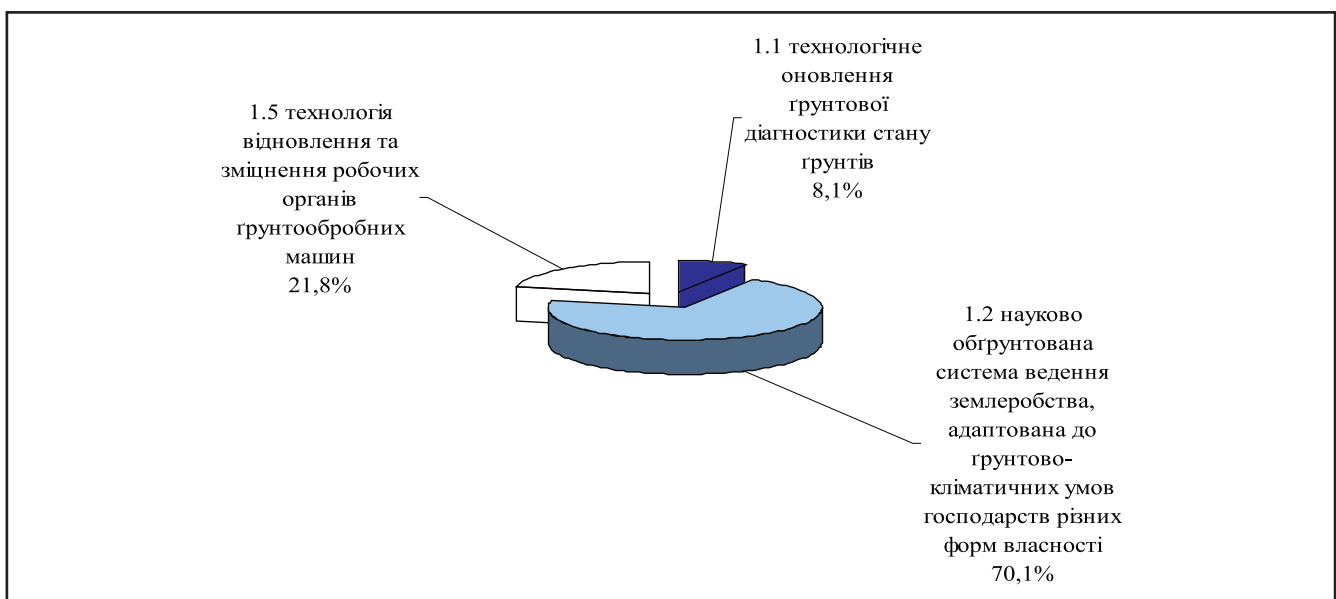

Рисунок 2. Розподіл фінансування галузевих пріоритетів групи 1 «Розроблення та впровадження технологій адаптивного ґрунтоохоронного землеробства» в 2012 році

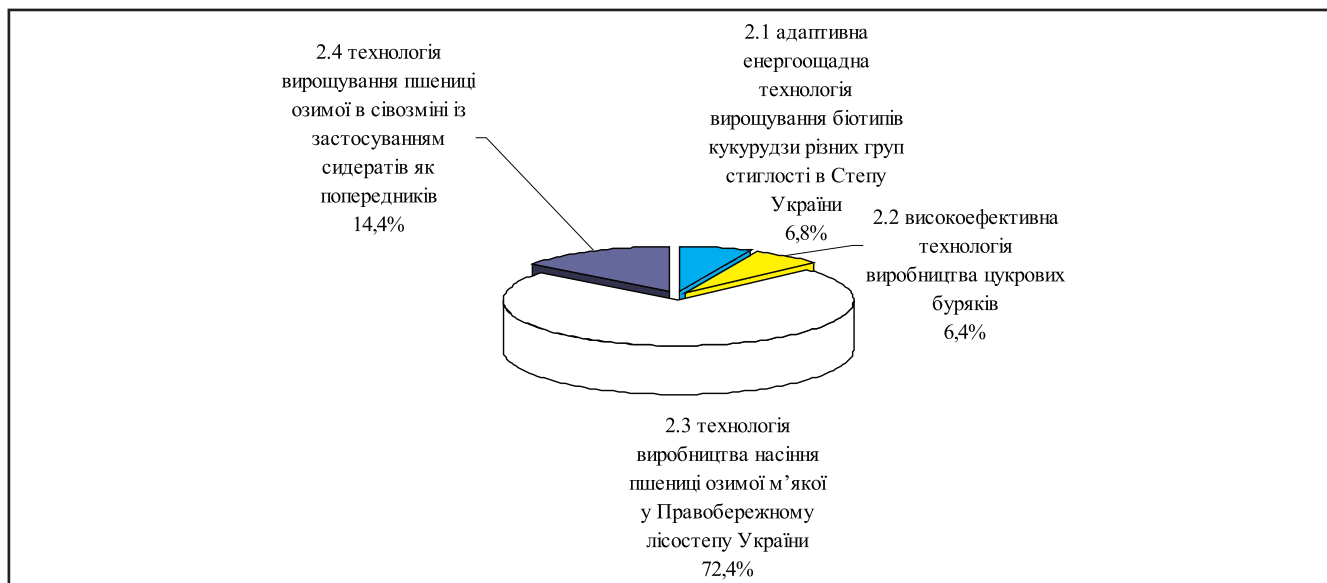

Рисунок 3. Розподіл фінансування галузевих пріоритетів групи 2 «Розроблення та впровадження технологій отримання високоякісної рослинницької продукції» в 2012 році

тис. грн., або 1,1%), з яких усі кошти – за галузевим пріоритетом 4.2 «Вакцина рекомбінантна проти класичної чуми свиней».

Решта 9684,38 тис. грн. (13,7%) профінансовано ще за двома групами:

5. «Технологічне оновлення виробництва продукції скотарства та свинарства» (3326,74 тис. грн., або 4,7%), з яких майже всі кошти (3140,93 тис. грн.) – за галузевим пріоритетом 5.2 «Система ведення племінного обліку та формування високопродуктивних стад в молочному скотарстві шляхом використання сучасних методів селекції та біотехнології»; незначна їх частка (40,85 тис. грн.) – за галузевим пріоритетом 5.1 «Ресурсоощадна технологія підготовки стоків до використання під час промислового виробництва свинини».

6. «Розроблення та впровадження новітніх біотехнологій для рослинництва, тваринництва та ветеринарії» (6377,64 тис. грн. або 9,0%), з яких найбільші обсяги (5138,24 тис. грн.) за галузевим пріоритетом 6.1 «Біотехнологія створення селекційного матеріалу важливих зернових культур з ознаками врожайності та стійкості до абіотичних і біотичних стресів»; найменші (277,19 тис. грн.) – за галузевим пріоритетом 6.3 «Технологія відтворення тварин з використанням біотехнологічних методів».

Розпорядниками коштів були НААН, через яку профінансовано майже всі кошти (70789,42 тис. грн., або 99,9%), та Мінагрополітики (70,0 тис. грн., або 0,1%).

За напрямками інноваційної діяльності основна частина фінансування (62 843,86 тис. грн., або 88,7%) була спрямована на проведення НДДКР (заводська наука), а решта (8015,56 тис. грн., або 11,3%) – на «інші види діяльності».

Інноваційну діяльність за галузевими пріоритетами зазначеного стратегічного пріоритету здійснювало 100 підприємств та організацій, з яких 47% – наукові установи та ВНЗ.

Результати проведеного моніторингу передання в 2012 році нових технологій за середньостроковими пріоритетними

напрямами інноваційної діяльності галузевого рівня за стратегічним пріоритетом «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу» свідчать, що за зазначеними галузевими пріоритетами передано 817 нових технологій, у результаті чого до спеціального фонду державного бюджету надійшло 17035,10 тис. грн. (див. табл.). Передання нових технологій здійснено установами та організаціями НААН (816 технологій або 99,9%, з яких 387 технологій – за галузевим пріоритетом 2.3) і Мінагрополітики України (одна технологія, або 0,01%, – за галузевим пріоритетом 2.3).

За видами новизни всі технології є новими для України та передані промисловим підприємствам України.

Надходження до спеціального фонду державного бюджету отримано від передання нових технологій двома головними розпорядниками: НААН (16985,10 тис. грн., або 99,7%) – за 12 галузевими пріоритетами зазначеного стратегічного пріоритету та Мінагрополітики (50,00 тис. грн., або 0,3%) – за одним галузевим пріоритетом – 2.3 «Технологія виробництва насіння пшениці озимої м'якої у Правобережному лісостепу України».

Передання 32 технологій відбулося на безоплатній основі за трьома галузевими пріоритетами: 1.5 «Технологія відновлення та зміцнення робочих органів ґрунтообробних машин»; 5.3 «Екологічна енергоресурсозберігаюча технологія виробництва високопротеїнової кормової добавки з відходів виробництва риби»; 6.3 «Технологія відтворення тварин з використанням біотехнологічних методів».

Таким чином, реалізацію інноваційного потенціалу найбільш успішно здійснено за галузевими пріоритетами групи 2 «Розроблення та впровадження технологій отримання високоякісної рослинницької продукції». На другій позиції за кількістю переданих технологій та обсягом отриманих коштів знаходяться галузеві пріоритети групи 1 «Розроблення та впровадження технологій адаптивного ґрунтоохоронного землеробства».

Розподіл переданих нових технологій та обсягу надходжень від їх передання за галузевими пріоритетами в 2012 році

Галузеві пріоритети стратегічного пріоритетного напрямку інноваційної діяльності «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу»	Кількість переданих нових технологій, од.	Обсяг надходжень від передання нових технологій, тис. грн.
1. Розроблення та впровадження технологій адаптивного ґрунтоохоронного землеробства:	146	2257,2
1.1. Технологічне оновлення ґрунтової діагностики стану ґрунтів	8	4,9
1.2. Науково обґрунтована система ведення землеробства, адаптована до ґрунтово-кліматичних умов господарств різних форм власності	110	2252,3
1.5. Технологія відновлення та зміцнення робочих органів ґрунтообробних машин	28	–
2. Розроблення та впровадження технологій отримання високоякісної рослинницької продукції:	574	11956,5
2.1. Адаптивна енергоощадна технологія вирощування біотипів кукурудзи різних груп стиглості в Степу України	58	4762,3
2.2. Високоефективна технологія виробництва цукрових буряків	15	8,5
2.3. Технологія виробництва насіння пшениці озимої м'якої у Правобережному лісостепу України	388	6416,4
2.4. Технологія вирощування пшениці озимої в сівозміні із застосуванням сидератів як попередників	114	769,3
3. Розроблення та впровадження технологій виробництва діагностикумів захворювань рослин:	2	140,6
3.1. Методи прогнозу фітосанітарного стану агроценозів на базі використання сучасних інформаційних технологій – геоінформаційних систем для визначення доцільності застосування засобів захисту рослин	2	140,6
4. Розроблення та впровадження технологій виробництва діагностикумів захворювань тварин і засобів їх захисту:	2	780,3
4.2. Вакцина рекомбінантна проти класичної чуми свиней	2	780,3
5. Технологічного оновлення виробництва продукції скотарства та свинарства	68	1382,7
5.1. Ресурсоощадна технологія підготовки стоків до використання під час промислового виробництва свинини:	1	142,0
5.2. Система ведення племінного обліку та формування високопродуктивних стад в молочному скотарстві шляхом використання сучасних методів селекції та біотехнології.	64	1240,7
5.3. Екологічна енергоресурсозберігаюча технологія виробництва високопротеїнової кормової добавки з відходів виробництва риби	3	–
6. Розроблення та впровадження новітніх біотехнологій для рослинництва, тваринництва та ветеринарії:	24	517,8
6.1. Біотехнологія створення селекційного матеріалу важливих зернових культур з ознаками врожайності та стійкості до абіотичних і біотичних стресів	20	375,8
6.2. Технологія виробництва насіннєвого матеріалу картоплі, оздоровленого біотехнологічним методом	3	142,0
6.3. Технологія відтворення тварин з використанням біотехнологічних методів	1	–
Усього	817	17035,1

Розроблено авторами за результатами моніторингу.

Висновки

Як свідчать результати проведеного UkrIHTEI моніторингу реалізації у 2012 році середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня в Україні, найбільша частка бюджетного фінансування припадає на зазначені напрями за стратегічним пріоритетом «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу» – 60,8% загального обсягу фінансування середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня. У 2012 році у рамках даного стратегічного пріоритету фінансування здійснювалося за всіма вісьма затвердженими середньостроковими пріоритетними напрямами.

Водночас фінансування середньострокових галузевих пріоритетів за цим стратегічним пріоритетом у 2012 році становило лише 2,3% від загального фінансування галузевих

пріоритетів, незважаючи на те, що за кількістю профінансовано 15 (75,0%) галузевих пріоритетів, що є найбільш високим кількісним показником серед середньострокових галузевих пріоритетів інших стратегічних пріоритетів. Фінансування середньострокових пріоритетних напрямів як загальнодержавного, так і галузевого рівнів за стратегічним пріоритетом «Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу», здійснено із спеціального фонду державного бюджету, що свідчить про те, що інноваційна діяльність здійснювалася за кошти замовників. На думку авторів, це фінансування можна вважати реалізацією інноваційного потенціалу установ та організацій за зазначеним стратегічним пріоритетним напрямом інноваційної діяльності.

За результатами моніторингу переданих у 2012 році технологій за середньостроковими пріоритетними напрямами галузевого рівня їх загальна кількість становила

817, з яких найбільше (574, або 70,2%) технологій передано за групою 2 «Розроблення та впровадження технологій виробництва високоякісної рослинницької продукції», найменше (2, або 0,2%) – за групою 3 «Розроблення та впровадження технологій виробництва діагностикумів захворювань рослин».

Список використаних джерел

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.10.2013 №806-р «Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектора економіки на період до 2020 року». Законодавство України. – [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/806-2013-p>.

2. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні». Законодавство України. – [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/3715-17>.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2012 №294 «Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2012–2016 роки». Законодавство України. – [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/294-2012-p>.

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.05.2012 №397 «Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня на 2012–2016 роки». Законодавство України. – [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/397-2012-p>.

УДК 334.334.7

І.В. КОСМІДАЙЛО,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту та СГД ПВНЗ «Європейського університету»

Інноваційний процес та інноваційна діяльність на машинобудівних підприємствах

У статті досліджено особливості ведення інноваційної діяльності та інноваційного процесу на машинобудівних підприємствах. Здійснено визначення понять «інноваційна діяльність» та «інноваційний процес» та удосконалено загальні концептуальні положення.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційний процес, машинобудівні підприємства.

В статье исследованы особенности ведения инновационной деятельности и инновационного процесса на машиностроительных предприятиях. Осуществлено определение понятий «инновационная деятельность» и «инновационный процесс» и усовершенствованы общие концептуальные положения.

Ключевые слова: инновационная деятельность, инновационный процесс, машиностроительные предприятия.

This paper investigates the features of innovation and the innovation process in machine-building enterprises. Done definition of «innovative activity» and «innovation process» and improved overall conceptual program.

Keywords: innovation, innovative process engineering plants.

Постановка проблеми. Основою сучасного стратегічного курсу України є утвердження її у світовому співтоваристві як високотехнологічної держави, що можливо лише при забезпеченні сталого зростання економіки за рахунок запровадження інноваційної моделі та здійснення структурної перебудови (зокрема, в напрямку підвищення питомої ваги таких високотехнологічних галузей, як машинобудування). Це

зумовлює необхідність підвищення рівня управління, насамперед стосовно суб'єктів господарювання державного сектору, котрий повинен мати на меті ініціювання науково-технічної діяльності та активізацію інвестиційно-інноваційного розвитку національної економіки в цілому на основі визначення та обґрунтування його пріоритетів.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Серед досліджень вітчизняних та іноземних вчених проблеми розвитку та функціонування машинобудівних підприємств висвітлені в роботах: О.В. Ареф'євої [1], Е. Балацького [2], Ю.А. Богача [3], Л.М. Ганущак [4], О.Ю. Рудченка [11] та інших.

Метою статті є актуальність досліджень у області інноваційної діяльності визначається тим, що в даний час інновації визнаються ключовим чинником економічного зростання.

Виклад основного матеріалу. Під інноваційним процесом [5, с. 119] розуміють інноваційну діяльність будь-якого підприємства. Він полягає у розробці й реалізації результатів науково-технічних досліджень у вигляді нового продукту або нового технологічного процесу. Зазвичай, пояснюють інноваційний процес [5, с. 26] як взаємозв'язуючий та послідовний комплекс робіт, який полягає у переході інновації від ідеї до продукту, технології, послуги, що поширюються та використовуються у господарській діяльності. Важливим аспектом інноваційного процесу є те, що він не переривається, навіть, після впровадження, адже нововведення (інновація) щораз удосконалюється, стає більш ефективною, набуває нових споживчих властивостей і характеристик. Саме це створює для нього нові сфери застосування, нові ринки, нових споживачів. У [8, с. 54] інноваційний про-